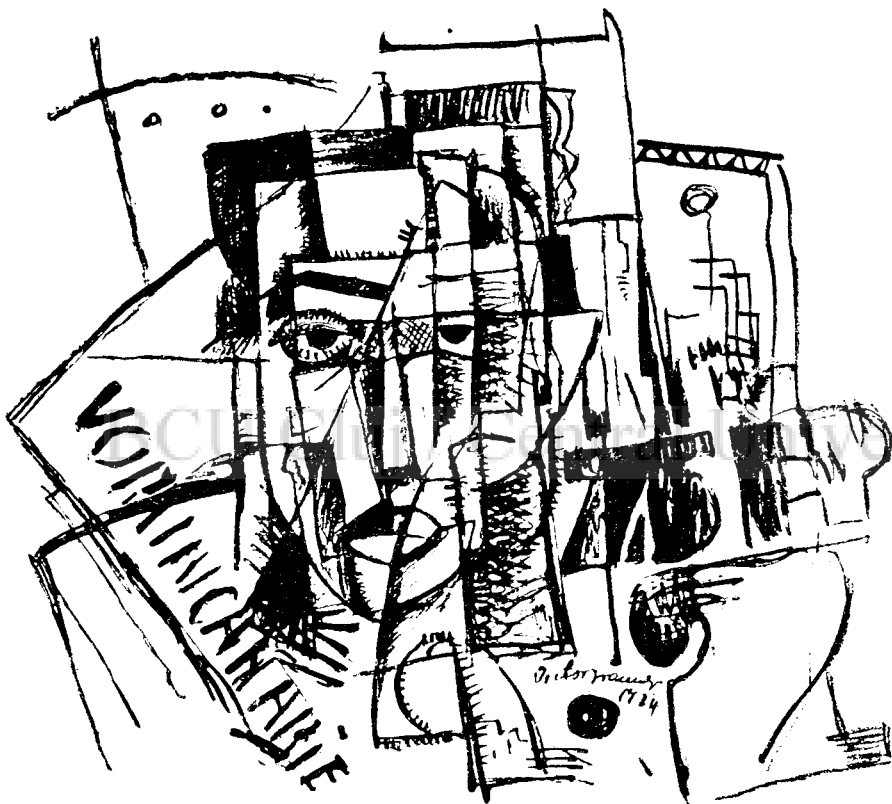

PUNCT

No. 3

REVISTĂ DE ARTĂ CONSTRUCTIVISTĂ INTERNAȚIONALĂ
DIRECTOR: SCARLAT CALLIMACHI | 6 DECEMBRIE 1924

ILARIE VORONCA, de VICTOR BRAUNER

INSOMNIA.

Și soarele și praful
au căzut pe drumuri.

Și călătorul învechit în halne
se duce parcă 'ncet.

Și numără copacii...

Amurgul greu se lasă în praf
multicolor.

Apasă paroxlsmul razelor
solare
ca pe mormânt.

1923.

Și numără copacii...

Și ochii-i sunt închși
ca cerul ultimei furtuni.

Și pasul lui e greu în tot
ce este
praf.

Și soarele îl arde
ca ghieturile semi-obscur.

Și numără copacii...

În glasul lui vibrează
spasmodic insomnia.

SCARLAT CALLIMACHI

PUNCTE.

Et l'éternelle voix qui s'exa-
spère en vain au fond des télé-
phones.

Je serre cordialement la main
de celui qui plante le drapeau sur
le pôle.

Art poétique : imposer au pro-
chain son délire.

ION VINEA

MIEZ DE NOAPTE.

Printre Tanagre false și țesături persane
când dormi, pe mări de - arome și umbră în
alcov,
spre trupul tău alunec, în 'not ca spre-un ostrov
cu golfuri călduroase și leneșe liane.

Naufragiat deapururi setos de noi secrete
descoper alte unghiuri și-un alt parfum când
plimb
pe formele-ți inerte mișcările-mi încete
și-aspir plăceri din juru-ți noroase ca un nimb.

Și pipăitul artă ciudată și subtilă
pe matele aleie scăzând șerpuitor
sărutul mi-l conduce spre floarea imobilă
ce-ascunde printre bucle stigmatul de fosfor.

I. VINEA

1912.

CONSTATĂRI.

Mijlocul cel mai deplin de contact imediat cu publicul e desigur teatrul. Toată ideologia sufletului de azi s'ar putea infuza în sângele spectatorului, revărsată din amfora aplecată a scenei. Firește, printr'o înțelegere mai abstractă, scena nu-și mai are sens. Actorul trebuie să spargă în rândul privitorilor ca o granață. Însă dialogurile și acțiunea succedându-se în tablou matematic, sunt dela sine decăute. Actorul, pentru noi, e ventrilocul magic ale cărui cuvinte par pornite nu din el ci din afară, din public. Glas, gest, tipăt, trebuie să treacă dela un spectator la altul ca o minge de foot-bal. D'aceia, teatrul fotografie stupidă a vieții cotidiene și sterpe nu și-ar mai avea loc. Drama trebuie să izbucnească dintr'o dată între *spectator și artist*, nu între interpretii văruiți pe scenă în roșu sau verde și cu vorbele vârate cu degetul ca porumbul rațelor îndopate.

Teatrul trebuie să nască spontan, creațiune generată brusc, ireparabil ca însuși gestul. Atunci spectacolul ar face trup cu misterele plămuierei. Și din vacarmul glasurilor descătușate ar naște scânteia devin incendiatoare. Teatrul liberat de obsesia veacurilor ar vibra ca o spadă învârtită în aer.

Aiurea aceste lucruri sunt demult lămurite. La noi însă un dublu inconvenient: teatrul din pricina conducătorilor neinițiați stăruie cu încăpățănare în jurul lui Bernstein, Bataille, Sorbul sau Camil Petrescu. O întreagă evoluție a rămas teatrului românesc necunoscută. Niciodată genul lui Claudel n'a tulburat intrigele și îngâmfarea culiselor dela noi. În trecut doar s'au rostii nume ca Wedekind, Kaiser, Hasenklewer, Strindberg, o excepție. Desigur că, necunoscut fiind aportul acestora cu atât mai strani vor părea acei care continuându-i au ajuns la rezultate și mai îndrăznețe. Acest prim reașuns, al ignoranței, se complică însă cu un altul mult mai dureros.

Intru realizarea teatrului pur, e nevoie de artistul fulger, artistul-dinamită, artistul-artist. Pe acesta mediocritatea îl înlătură cu băgare de seamă. Teatrul românesc câștigase (prin ce fericit hazard?), un extraordinar interpret al lui Strindberg: D-na Dida Solomon. Dela venirea D-lui Corneliu Moldoveanu la direcția Teatrului Național, talentul puternic al D-nei Dida Solomon, n'a fost utilizat în nici un spectacol. În schimb, afișele sunt zilnic înțesate cu mereu aceleaș nume de găște l'mfatice și nazale. De teama câtorvâ slugi ale „anumitei prese“ D-nul Corneliu Moldoveanu întreține, neschimbat aceleaș impotente și lacrimogene neveste. Teatrul Național devenit astfel un imens oficiu matrimonial gădilind sensibilitatea pompierilor de serviciu, îl apără cu prisosință pe seraficul director, de eventuale injurături. Târgul s'a înșehiat tacit și sigur. În definitiv, alții intru proslăvirea lor au cheltuit mult mai risipitor decât D-nul Moldoveanu. Sistemul găsit de actualul director e ingenios. Cu prețul unui rol dăruit bine, un articol de laudă într'un ziar răspândit. Și totuși o întrebare trebuie pusă: Dece talentului izbînd dur ca un aruncător de disc, temperamentului desăvârșit al D-nei Dida Solomon (poate una din cele mai depline personalități ale Teatrului contemporan) nu i-a găsit până acum Directorul Teatrului Național nici un rol spre interpretare? Alături de mediocritățile perindându-se invariabil ca un peisagiu de panoramă, glasul sculptat în marmură și gestul de undă, nesovăielnic, al D-nei Dida Solomon ar fi salvat prestigiul atator spect. cole.

O lămurire ni se oferă simplu: antisemitism. Pentru prețitorul de artă constatarea e cumplită ca o durere de dinți. Antisemitismul e insuportabil ori unde, dar mai cu osebire, în cadrul inteligenței și artei. Explicația nu e încă suficientă. Ar trebui adăogată și apărarea de cameleon a mediocrității stănjenite de răscolirea talentului. Fenomenul înlăturării treptate s'a petrecut cu aceeaș precizie și tăcitate de un alt admirabil temperament: D-na Almajan-Buzescu. Sunt aproape doi ani decând sterpului reprezentărilor Teatrului Național n'a fost însuflețit de jocul pietros al Domniei-Saie.

Aceștea sunt constatările triste care desigur n'au să remedieze nimic. Cele două neajunsuri: ignorarea realizărilor de artă contemporane și înlăturarea temperamentelor tari vor străluci ca doi balauri legendari somnul mediocrității naționale.

ILARIE CORONCA

INIMĂ SFĂȘIATĂ DE FATĂ UNDE TE DUCI?

Casa e veche și 'n cuiburi șarpele-și toarce veninul.
Răutățile își plâng chinul pe blestemul poftelor.
Inimă sfășiată de fată unde te duci?

Tac zilele galbene, ploile, păsările.
Sub pleoape cernite zac luminile
și 'n stropi de gheață se vaită durerea.
Inimă sfășiată de fată unde te duci?

Cu flori de pământ în păr
câinii nu te mai recunosc.
Servitorii au fugit.
Umblî pe cărarea noroioasă
cu rochia giulgiu în vânt.
Teme-te de descântec și de vise rele.
Lasă viespea amorțită pe zid.

Glasul moartei în noapte a spus:
Fii singură 'n ceasul din urmă, ca să scapi
De păcatul din patul reletor.

Inimă, inimă sfășiată.

Mâini de moartă te vor aduna.
Mâini de moartă te vor ajuta.
Dute. Dute.

Pe tine norocul te-a sărutat cu gură de șarpe.

DIDA SOLOMON

1924.

DISTILĂRI.

Prin străvederi răzbești fecund
ca un os rotund în mal de lutru
în pulpa cântecului de orez
linia inimii conduce
spre alfabetul transurban de măști
nervul chimic fîtrează mingi
prin semnele criptice
ale Bulevardului Elisabeta
audiția trompetei de lăună pură
în timp s'au înfipt în ace cu gămălie
în arborescență becuri pun numai cifre de aburi
inseamnă-ți pe calendarul
lucefărului de cănenă absentă
delirul păianjenului din legendă
pe șelele onomatopice de câmlă
când a trecut ciroul sau somnul de arcuiri
cu s'ltimbanci iluizi
cu creerii sub căști transilvănene
as'ăzi numai bancnotele
au sânge de zebra mistică.

STEPHAN ROLL

*Tăcerea e suspinul etern
al omenirii chinuite.*

*Tăcerea e delirul sgomotcs
al morții biruitoare.*

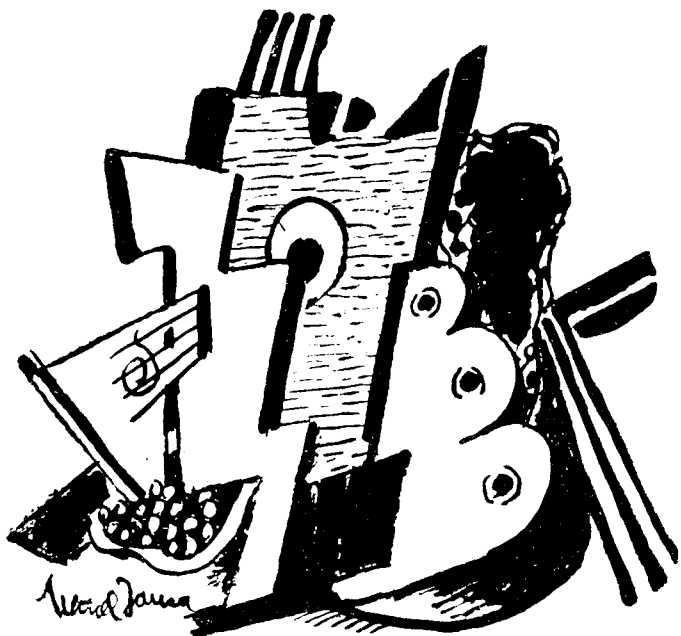
*Tăcerea - e ruga - sinistă
a neiertător martiri.*

TĂCEREA.

SCARLA CALINACHII

*Tăcerea e blândul răspuns
al lui Christos.*

Petrograd. 1918

Construcție de MARCEL IANCU

EXPOZIȚIA „CONTIMPORANULUI” (însemnări)

Revista care printr-o stăruință de trei ani a stărnit în literatură și plastica noastră un curent nou și-a deschis prima sa expoziție internațională modernistă. E doar un început victorios și o considerabilă promisiune. După această demonstrație la care au participat Polonia, Germania, Belgia, Cehoslovacia, Serbia, Ungaria și România, „Contemporanul” anunță pentru luna Mai o expoziție la care vor participa Italia, Franța, Spania și Rusia.

Mișcarea nouă a fost pornită simultan, de pretutindeni. Românii s'au numărat, se știe, printre precursori. Sculptorul *Brâncuș* a fost poate cel dintâi primitivist și mai apoi cel dintâi abstractivist din Europa. Printre elevii săi se numără *Liepschitz* și *Arhipenko*. *Marcel Iancu* publică în revistele „Dada” primele „construcții”. La Universitatea din Zürich prezintă, ca arhitect, reliefuri cubiste și planuri arhitectonice așa cum astăzi de-abia le regăsim în toate revistele străine care-și propun refacerea orașelor Europei pe baze corespunzătoare nevoilor vremii. Aceste două cazuri înălțură singure învinuirea de imitație și import la noi de artă occidentală. Arta aceasta s'a dezvoltat sub imperiul atmosferei comune a continentului.

Ca premergători deci, deși la o apreciabilă distanță de vârstă: notăm prezența lui *Brâncuș* și *Marcel Iancu* la această expoziție. Cunoaștem de mult, minunata, halucinantă „Pasăre măiastră” și acca elementară și aspră piatră „Imbrățișarea” amândouă ale lui *Brâncuș*. *Marcel Iancu*, sub violența și echilibrul vulcanic al viziunilor sale ne amintește totuși de virtuozitatea dissimulată și de tehnica vrăjitoarească în desen, construcție, culoare, a meșterilor de altădată. D-na *Milița Petrașcu* e o revelație pentru noi. „Sculptura în lemn”, „Torsul”, prin depărtate și depășite influențe brâncușiene, exprimă un ardent și superior senzualism care a înfiorat materia. *Maxy* marchează o întoarcere dela culoarea „industrială” a trecutelor sale construcții, la pasta picturală. Pânzele sale ferm și întens realizate, ne minunăm în special de două, denotă un cerebralism adecuat picturii constructive și explică evoluția victorioasă a artistului în acest sens. *Matiss Teutsch* cumpănește fantezia cu sobrietate. Clădește în încordări elegante prin tranziții coloristice lirice. *Dida Solomon* aduce straniile sale „păpuși” răpite din cine știe ce fermecat tărâm al subconștientului său bogat: vervă, coloristică naivă și liberă, cum o dorim în zadar celor mai gravi profesori de academie. *Victor Brauner* cutezător în invențiile sale dinamice, cari prind în circuitul lor ceva din tensiunea aparent statică, a lumilor.

Despre artiștii străini în numărul viitor.

S. C.

SEMNALIZĂRI.

Pian lent, cerul de gutepercă uite viziune atrofiată
cinematograf incendiat, abec-dar abstract, calendar.
Peste pod ca o nucă de cocos s'a spart o lumină, far
la fiecare stâlp o stea ca un nod de cravată.

Gândul rupe măhuri, toamna a plâns în adevăr
vântul strânge pentru pomii fără trunză chetă
cântec fărâmat în așchii, prin sita de brumă lunetă
autodafeu amurgul și convoi casele cu cenușă în păr.

Ascultă de aici corul ațişelor, dactilografă saltimbanc sbor
deschisă cartea de rugăciuni Oberhelner bi anș astral
singur prin toamna balcoanelor fior vesperal
prin urmare (dece?) stele și îngeri au coborât fără ascensor.

Stăruie promenarea terestră a caselor, șoaptă ca fum
în parcul comunal bănciue și-au pus surdina.
Ascultă pulsul bulevardelor și motor svăcnir d - inimă citadină,
la barieră sălcile și-au ieșit ca găște în drum.

Ritmul incuiat și firmele vorbesc cu glas tare.
Oraș voiatilizat și-ți spui: prin viața ta Clary a trecut
cu o viteză interzisă de Biroul Circulației. Steag mut
tristețe în vestejiri un glas mâinile sunt amare.

Târziu, pe-acoperiș luna și-a plimbat factonul cu lapte.
Presimți mireasmă polichromă, înină cerc invins
lo-estî racheta liniștii acrobație pe gândul arc întins
caută în gâtlejul cocoșilor ultima sângerare de azinoapte.

Auzi? Dimineața se apropie în pas gimnastic VITEZĂ
Clopotele își bat capul de pereți. Treci
Strigătul fabricilor se destinde ca un aparat Sandow. Deci
Toți pomii fac gimnastică suedează.

1922.

ILARIE VORONCA

Formă de M. H. MAXY

ACCIDENTE.

Teatrul: a fost orice. Panopticum de istorie națională, pentru uzul lacrimogen al școlilor secundare de ambe sexe; tribună electorală a partidelor politice la putere, înzorzonată cu toate roz. le și crizantemele retorice ale demagogilor bălbăiți; vast purgatoriu suburban pentru afinarea și trecerea în paradisu eternității lor perimate a mărgăritarelor tămperiei sociale; prostituată gură de sobă la care, în romantice nopți de iarnă cu ninsori de naltalină și viscole interculisare, decreți buni de bal mascat povestesc nepoților imbecilizăți de circumstanță, străbunele aventuri ale diferiților eroi evadați din carcera tradiției ca niște strigoii fetizi din somptuoase borcane cu alcool conservator; bordel sentimental în care a fost internată Colombina sedusă și nenorocită, întru așteptarea suspinândă a lui Pierrot onanist; rebus de geometrie psihologică pentru folosința studenților în litere; trambulină cu arcuri de argint, pentru lansarea tuturor cocotelor cu dicțiune metafizică; etc. etc. etc. la pătrat.

A fost atât de mult altceva, că acum nici nu mai există. Se poate numi teatru sau dughiană cu zarzavaturi asortate; prăvălia în moratoriu, cu șoșoni și galoși norvegieni (marca originală) cârciuma subvenționată de ideologia publică, deschisă la orice oră din zi și din noapte, cu tot felul de băuturi spirtoase; și, la rigoare, chiar stabilimentul oficial al domnului Corneliu Moldovanu. — Acesta este reportagiul de ultimă oră.

Dar să coborâm din stava vulturilor împăiați cu bețe de chibrit, la realitatea stridentă a afișului de cinematograf. — Azi, Feți-Frumoșii ancestrali, visând iubiri mecanice, își fac stagiul arid și pragmatic în fabricile industriei cu viitor; Zănele tirane și blonde în speranța unei totale reabilitări, umilesc — nocturn — trotuarul devenit, deodată, de asfalt.

Situația omului modern — citadin sau țaran — a schimbat, fără însă a înrăuri asupra fizionomiei lui cerebrale. Noua lui așezare în mijlocul multiplului efort vital cu infinite și simultane corespondențe, s'a săvârșit brusc, abandonându-l inactiv la vechiul lui rol de accesoriu aritmic. La banchetul forțat al neobositelor îndârjiri centrifuge, unde chelneri automați servesc incandescent pateuri de metal și schrașnitoare fripturi de sticlă pisată, — desorientat, el continuă să ceară pae.

Totuși, sub crusta mai mult sau mai puțin groasă de indiferență insuficiență, se mai ascunde însă un sâmbure luminos — un buton cu îndepărtate afinități magnetice, de virginal oțel. Osândit la atrofie de licoarea siropuasă a passeismelor, vegeta epuizat Gonit din bezna lui atroce și stimulat, va exploda vertiginos, cotropind zăgăzurile prea exploatatelor și strămte tipare. — Pe acest punct ambiționăm să sprijinim pârălia năzuințelor noastre.

Vrem: Scena-bord de avion în pană de motor; ring de box; stadion de footing. Acțiuni fotografice cu viziuni fulgerătoare de caleidoscop, în care interpretul să fie o rigidă marionetă de lemn și aluminiu. În locul clasicului muget al trăsnetului — sbârânățul intransigent al helicei; fluieratului dulceag al vântului romanțios — murmurul neliniștit de dinam; decorului searbăd hibrid, cu Stele de mucava și peisagii de cosmetic, — comoda și succulenta pictopoezie, cu sori de acid sulfuric; regizorilor și mașiniștilor crebni și somnambuli — viguroși ingineri cu creierul electric; cuvântului avorton extras cu forcepsul din gâttele actorilor sifilizați — jazz-bandul freneziei universale.

Nu mai vrem tutela degenerată a mascalzonilor cu lavaliera și serenada în Surdină. Nu mai vrem peregrinarea sentimentală prin pārloagele găngavilor de inspirație reptilă. — Vie asurzitoare ejaclare interplanetară, când — ferventă logodnă — ne vom trece, calmi, în deget inelul lui Saturn!

Așteptăm ediția II-a a premierii lui Hernani, nu în veste roșie și cu pleie imprumutate, ci tunși zero și în tricou; — mândrii și nerăbdători așteptăm Serbarea ingenuă, în care legendarul pumn pătrat al lui Théophile Gautier să se eclipseze, dărâmat sub presiunea de 300 de atmosfere a mânușii de elegantă piele galbenă a lui Dempsey.

MIHAIL COSMA

ETUVA.

Circuit Național al d-lui Soare Z. Soare anunță pe curând o nouă festă nordică: piesa lui Ibsen, *Când noi morții vom învia*, care se va reprezenta cu sprijinul celor mai cunoscute călărețe ale sidolienei trupe. În vederea triumfului inevitabil al regizorului și al divelor sale de toate premierele, d-l Soare și-a convocat gazetarii și claca pentru a le da instrucțiuni preliminare.

Fantezia dramatică a d-nei Marioara Voiculescu a condus-o la alegerea rolului lui Peer Gynt care a mai ispitit-o acum un sfert de veac. Căci adevăr zic vouă: mai curând va trece cămila prin gaura acului decât hemisfericul mării artiste prin l'Arc de Triomphe de l'Etoile.

Aflăm că d-l A. Blank a dat patrușprezece milioane lei d-lui Iacob Rosenthal exdirectorul Adevărului, cu obligația ca eminentul ziarist să nu mai scrie. Ținem la dispoziția filantropicului bancher o întreagă listă de asemenea scribi cari ar trebui plătiți, să ne scutească de plictiseala scrisului lor cotidian, hebdomadar, trimestrial etc. Propunem incurajării sale în spre tăcere pe d-nii: Victor Efrimiu, Mircea Rădulescu, Camil Petrescu, A. de Herz, Mihail Sorbul, Lucia Mantu, Brătescu-Voinești, Alfred Moșoiu, etc. etc.

UBU-ROI

CONTIMPORANUL

75 H.P.

DER STURM H. Walden Berlin

MERZ Kurt Schwitters Hanovra

DE STIJL T. van Doesburg Olanda

BLOK Varșovia

MA L. Kassak Viena

FEUILLES LIBRES M. Raval Paris

MANOMÈTRE E. Malespine Lyon

G H. Richter Berlin

REVISTA PUNCT

apare săptămânal

Abonamente	în țară	300 Lei
	în străinătate	30 Fr.

REDACTOR VICTOR BRAUNER
STRADA SUTER No. 21